

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Kansaneläkelaitoksen tietojenvaihtoa koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Johdanto

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoanne luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Kansaneläkelaitoksen tietojenvaihtoa koskevan lainsäädännön muuttamiseksi.

Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaisesti hallituksen tavoitteena on ehkäistä sosiaaliturvan väärinkäytöksiä, vähentää sosiaaliturvaetuuksien virheellisiä maksuja ja edistää Kelan ja muiden viranomaisten välistä tiedonvaihtoa sekä Kelan tiedonsaantioikeuksia. Uudistuksella tavoitellaan myös julkistalouden säästöjä.

Tavoitteet

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaisesti esityksen tavoitteena on se, että asiakastieto liikkuisi sähköisesti ja turvallisesti. Tavoitteena on parantaa tiedonsaanti- ja luovutusääntelyä siten, että Kansaneläkelaitos saisi tarpeellisen käsityksen henkilön tilanteesta. Tietojenvaihdon avulla tavoitellaan etuuksia koskevien väärinkäytösten sekä virheellisten maksujen estämistä ja paljastamista.

Esitysluonnoksen tavoitteena on mahdollistaa etuudenhakijoiden tilejä koskevien tietojen tietoturvallinen välitys Kansaneläkelaitokselle. Nykyisin tiedot välitetään Kansaneläkelaitokselle joko etuuden hakijan itsensä toimittamana tai sähköpostin välityksellä suoraan rahalaitoksilta. Ehdotuksen mukaan Kansaneläkelaitos voisi tietysin edellytyksin pyytää tietoja pankki- ja maksutilien valvontajärjestelmään tehdyllä yksilöidyllä pyynnöllä. Etuuden hakija voisi kuitenkin arkaluonteisten tilitapahtumatietojen osalta kieltää kyselyn tekemisen. Mikäli hakija käyttäisi kiello-oikeuttaan, tulisi hänen itse toimittaa tiliotteet Kansaneläkelaitokselle. Pankki- ja maksutilejä koskevien kyselyjen mahdollistaminen ei merkitsisi näiden tietojen käsittelyn laajentumista Kansaneläkelaitoksessa. Kansaneläkelaitos käsittelisi näitä tietoja samoissa tilanteissa kuin nykyisin. Pankki- ja maksutilejä koskevien kyselyjen käyttöönotolla tavoitellaan etuuksiin kohdistuvien petosrikosten ennaltaehkäisyä sekä väärennösrikosten vähentymistä. Lisäksi kyselyjen käyttöönotolla tavoitellaan tietosuojan toteutumista Kansaneläkelaitoksen tekemissä

rahalaitostiedusteluissa. Kyselyiden käyttöön otolla tavoitellaan myös hakijoiden asiointin helpottumista ja Kansaneläkelaitoksen toimeenpanon tehostumista.

Esityksen tavoitteena on puuttua Kansaneläkelaitoksen maksamien matkakorvausten väärinkäyttöksiin. Kansaneläkelaitokselle esitetään oikeutta luovuttaa tietoja matkojen yhdistelyä suorittavalle tilausvälityskeskukseksi niiden vakuutettujen osalta, joille matkakorvausta ei suoritettaisi suorakorvauksena. Ehdotettu tietojen luovutus koskisi niitä tilanteita, joissa suorakorvausoikeutta rajoitetaan toistuvien väärinkäytösten vuoksi.

Tavoitteena on parantaa Kansaneläkelaitoksen tiedonsaantioikeuksia perustoimeentulotuessa huomioitaviin laskuihin liittyviä väärinkäytösepäilyä käsiteltäessä. Kansaneläkelaitokselle esitetään oikeutta pyytää väärennösepäilyjen kohdalla tietoja suoraan laskuttajalta.

Tavoitteena on myös täsmentää etuuden hakijan tietojenanto- ja ilmoitusvelvollisuutta. Toimeentulotukilain mukaista hakijan ilmoitusvelvollisuutta koskevaa pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä nykyistä selkeämmin veloitettaisiin henkilö toimittamaan tarvittavia selvityksiä talouden erillisyydestä ja oleskelupaikasta. Muutoksen yhteydessä korostettaisiin myös Kelan selvitysvelvollisuutta.

Lisäksi tavoitteena on, että Kansaneläkelaitos saisi etuuskäsittelyssä hakemuksen liitteeksi tarvittavat lääkärintlausunnot- ja todistukset nykyistä sujuvammin Kannan kysely- ja välityspalvelun kautta. Kysely- ja välityspalvelun nykyistä sujuvampi käyttö nopeuttaisi tietojensaantia ja parantaisi tietoturva. Lisäksi se sujuvoittaisi henkilö- ja työnantaja-asiakkaiden asiointia. Tavoitteen saavuttamiseksi sairausvakuutuslain mukaista tiedonsaantioikeutta ehdotetaan täsmennettäväksi.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään jättämään Lausuntopalveluun. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse. Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi-sivustolle. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi -sivustolta Ohjeet > Käyttöohjeet. Voit pyytää tukea palvelun käyttöön osoitteesta lausuntopalvelu.om@gov.fi.

Jos ette kuitenkaan voi antaa lausuntoanne lausuntopalvelu.fi:ssä, lausunto voidaan toimittaa myös sähköpostitse osoitteeseen kirjaamo.stm@gov.fi tai postitse osoitteeseen Sosiaali- ja terveysministeriö, PL 33, 00023 VALTIONEUVOSTO. Lausuntoon pyydetään merkitsemään asianumero VN/17391/2025.

VAHVA-asianhallintajärjestelmää käyttäviä ministeriöitä pyydetään kuitenkin viemään lausuntonsa suoraan asialle VN/17391/2025.

Myös muut kuin jakelussa mainitut tahot voivat antaa asiassa lausuntonsa.

Kaikki lausunnot ovat julkisia. Ne julkaistaan ministeriön hankesivulla lukuun ottamatta suoraan ministeriön kirjaamoon toimitettuja yksityishenkilöiden lausuntoja. Ministeriön lausuntopyynnöt liitteineen löytyvät internet-sivustolta <https://stm.fi/lausuntopyynnot>.

Aikataulu

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 28.1.2026.

Valmistelijat

Lisätietoja lausuntopyynnöstä antavat:

erityisasiantuntija Teija Hautera, puh. 02951 633 83, etunimi.sukunimi@gov.fi

Linkit

<https://stm.fi/hanke?tunnus=STM061:00/2025>

Liitteet:

[Hallituksen esityksen luonnos.pdf](#)

[Propositionens huvudsakliga innehåll och lagförslag.pdf](#)

Lausunnonantajan lausunto

Pankki- ja tilitietoihin liittyvä lausuntopalaute:

Matkakorvauksiin (Kela-taksit) liittyvä lausuntopalaute:

Toimeentulotuessa huomioitavia laskuja koskevaan Kansaneläkelaitoksen tiedonsaantioikeuteen liittyvä lausuntopalaute:

Toimeentulotuen hakijan tietojenanto- ja ilmoitusvelvollisuuteen liittyvä lausuntopalaute:

Lääkärinlausuntoja- ja todistuksia koskevan tiedonsaantioikeuden tarkentamiseen liittyvä lausuntopalaute:

Muihin toteuttamisvaihtoehtoihin liittyvä lausuntopalaute:

Vaikutusten arviointiin liittyvä lausuntopalaute:

Muu lausuntopalaute:

Siika-aho Liisa
Sosiaali- ja terveysministeriö

Polvi Susanna
Sosiaali- ja terveysministeriö